

Justis- og beredskapsdepartementet
Innvandringsavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Oslo, 6. mars 2020

Høringssvar – forslag til endringer i utlendingsloven og forskriften om omsorgsansvaret for enslige, mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år i mottak mv.

Vi viser til høringsbrev av 16.12.2019 fra Justis- og beredskapsdepartementet om forslag til endringer i Utlendingsloven og forskriften om omsorgsansvaret for enslige, mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år i mottak mv.

Redd Barna arbeider nasjonalt og internasjonalt for oppfyllelse av barns rettigheter slik de er nedfelt i FNs konvensjon om barnets rettigheter (barnekonvensjonen). Redd Barnas Norgesprogram arbeider for styrking av barns rettigheter og overvåker og bekjemper brudd på barnerettighetene i Norge med særlig fokus på barn i sårbare livssituasjoner. Når det gjelder spørsmålene denne høringen reiser, så gjelder disse barn som befinner seg i en svært sårbar situasjon. Barn som står uten omsorgspersoner har rett til omsorg og beskyttelse, og denne rettigheten må innfris for alle barn, uten noen form for diskriminering.

Overordnet kommentar

Redd Barna støtter ikke forslaget til lov- og forskriftsendring. Redd Barna mener at ansvaret for enslige mindreårige mellom 15 og 18 år i stedet bør overføres til barnevernet og reguleres i barnevernsloven. Vi viser i denne forbindelse til vårt høringssvar til ny barnevernlov, der vi påpeker at det er svært uheldig at denne gruppen barn utelates ved en helhetlig gjennomgang av barnevernloven.¹

Innledende bemerkninger

Redd Barna mener den menneskerettslige vurderingen i høringsnotatet er svært tynn. Med tanke på den omfattende kritikken Norge har fått for behandlingen av barn i denne gruppen, så er vi overrasket over hvor overfladisk spørsmålet om diskriminering behandles. Vi ser at flere enkeltregler innebærer en styrking av barnets rettigheter, for eksempel når det gjelder medvirkning, men dette er ikke tilstrekkelig for å avhjelpe det vi mener er en usaklig forskjellsbehandling av en gruppe barn. Det er ikke tilstrekkelig å simpelthen slå fast at

¹ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---forslag-til-ny-barnevernslov/id2639982/?uid=0cca50f7-1b65-4fc5-9528-c682661a7686>

barna gis et «alderstilpasset tilbud» når man skal imøtegå kritikk og bekymringer fra en rekke FN-komiteer, Norges institusjon for menneskerettigheter, samt flere organisasjoner som representerer sivil samfunn i Norge.² I tillegg er det bredt dokumentert gjennom forskning at dagens omsorgstilbud for enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år ikke er godt nok og møter barns behov. Redd Barna mener det er svært problematisk at det ikke er blitt tatt hensyn til den kunnskapen vi har i utarbeidelsen av forslaget.

Barneperspektivet i høringsnotatet

Som nevnt innledningsvis ser Redd Barna at man har forsøkt å styrke barns rettsstilling i noen av enkeltbestemmelsene. Vi mener likevel at høringsnotatet er tynt når det kommer til vurderingene av barns menneskerettigheter, og at spesielt to helt sentrale vurderinger ikke er viet nok plass. Dette gjelder barnets beste og forbudet mot diskriminering. Alle handlinger som berører barn skal vurderes i lys av barnets beste, jf. Grunnloven § 104 og FNs barnekonvensjon art. 3 nr. 1. Til tross for at realitetsendringen ved dette lovforslaget er minimal, så berører det likevel barn. Vi savner derfor at departementet redegjør for hvordan dette forslaget står seg i lys av barnets beste, og mener at det er mangelfullt utredet uten en slik redegjørelse. Vi mener at det må være det enkelte barns behov som avgjør hvilken omsorg som skal gis, ikke antakelser om hva barn generelt trenger.

Vi savner videre en redegjørelse for *hvorfor* departementet mener at en lovfesting av omsorgsansvaret hos utlendingsforvaltningen ikke utgjør noen diskriminering. Å vise til et alderstilpasset tilbud, uten noen form for faglige vurderinger av dette, er ikke tilstrekkelig. At det foreligger forskjellsbehandling, både mellom enslige mindreårige over og under 15 år, men kanskje mest tydelig; mellom enslige mindreårige over 15 år, og andre barn over 15 år uten omsorgspersoner, er beviselig tilfellet. Vi vil underbygge dette i høringsvaret vårt videre, men vi slår allerede her fast at det er en objektiv forskjell i både standard og kvalitet i omsorgen. Vi mener videre at denne forskjellsbehandlingen er usaklig, og derfor ulovlig. Høringsnotatet behandler ikke spørsmålet om usaklig forskjellsbehandling, og lovforslaget er derfor ikke godt nok utredet.

Redd Barna ønsker også å vise til barns rett til å bli hørt, i medhold av Grunnlovens § 104 og FNs barnekonvensjon artikkel 12. Vi savner at barns egen oppfatning kommer til uttrykk i høringsnotatet.

Kritikk og anbefalinger fra FN

Norge har selv forpliktet seg etter en rekke menneskerettighetskonvensjoner. Som del av dette blir vi regelmessig underlagt overvåkning hva gjelder oppfyllelsen av konvensjonens bestemmelser. Flere av FN-komiteene som er satt til å overvåke medlemsstatenes oppfyllelse av konvensjonene har kommentert problemstillingen denne høringen reiser ut fra et menneskerettighetsperspektiv.

Flere av disse komiteene har anbefalt Norge å styrke tilbudet til enslige mindreårige mellom 15 og 18 år, inkludert FNs Barnekomité, Menneskerettighetskomiteen, Torturkomiteen og komiteen for Sivile og politiske rettigheter.¹

² <https://www.nhri.no/wp-content/uploads/2017/11/Temarapport-2016-Omsorg-for-enslige-mindre%C3%A5rige-asyls%C3%B8kere.pdf>

I FNs barnekomite sine anbefalinger til Norge etter deres fjerde rapport står det:

*The Committee is also concerned that the State party has limited the responsibility of the Child Welfare Services to children under the age 15 leaving older children with reduced assistance (...) The committee recommends that the State party (...) Expand, as planned the responsibility of the Child Welfare Services to children aged 15, 16 and 17.*³

I barnekomiteens merknader til Norges femte og sjette rapport uttaler komiteen en bekymring for det de kaller «insufficient care provided to unaccompanied children in some municipalities, and children 15 years of age and older not receiving the same quality of care as those under 15 years of age.»⁴

På bakgrunn av dette og i lys av komiteens generelle kommentar nr. 6 (2005) om Behandling av enslige barn og enslige barn med følgepersoner utenfor deres opprinnelige hjemland anbefaler komiteen Norge å sette inn tiltak som sikrer denne gruppen barn «good-quality care».⁵

FNs menneskerettighetskomite tar også opp dette i sine anbefalinger etter Norges syvende periodiske rapport av 25. april 2018. De kommer med en helt klar anbefaling når de sier at:

*«While noting the information provided by the State party indicating that the Child Welfare Act applies to all children in the State party, the Committee is concerned that unaccompanied minor seeking asylum aged between 15 and 18 years are cared for by reception centres with lower levels of care, staffing and accommodation conditions, while other children are cared for by the Child Welfare Services, ensuring higher levels of care (...) **The State party should eliminate differential treatment of unaccompanied asylum-seeking minors aged between 15 and 18 and provide them with the same level of care as that provided by the Child Welfare Services**»*⁶

Når de kommer med denne anbefalingen er komiteen kjent med at barnevernloven gjelder for alle barn i Norge, men velger likevel å rette kritikk på bakgrunn i differensieringen i omsorgstilbudet. At barnevernloven gjelder for alle barn innen norsk jurisdiksjon avhjelper ikke det faktum at disse barna får et dårligere omsorgstilbud. De viser blant annet til lavere omsorgsnivå, bemanning og fysisk standard enn i de ordinære barneverninstitusjonene. Dette er objektive forskjeller som fortsatt gjør seg gjeldende.

FNs torturkomité er også tydelige, når de anbefaler Norge å: «26. The State party should ensure that unaccompanied asylum-seeking minors aged between 15 and 18 are provided with the same quality of care that is given to children cared for by the child welfare services and strengthen their protection».⁷

Også rasediskrimineringskomiteen har vært opptatt av å styrke rettighetene til enslige barn på flukt, og er svært tydelige i sin anbefaling: «(b) That the care of unaccompanied minors between the ages of 15 and 18 is transferred from the Directorate of Immigration to the child welfare service».⁸

Etter dette, gjentar Redd Barna at vi mener at den menneskerettslige vurderingen i høringsnotatet er for svak. Man kan ikke avfeie slike tungtveiende uttalelser fra ulike FN-komiteer med at «Departementet mener det ikke

³ Committee on the Rights of the Child, Fifty-third session 11-29 January 2010, Concluding observations: Norway

⁴ Committee on the Rights of the Child, Concluding observations on the combined fifth and sixth periodic reports of Norway (2018)

⁵ The Committee on the Rights of the Child, General Comment no. 6, Treatment of unaccompanied and separated children outside their country of origin (2005)

⁶ Human Rights Committee, Concluding observations on the seventh periodic report of Norway (2018)

⁷ Committee against Torture, Concluding observations on the eighth periodic report of Norway (2018)

⁸ Committee on the Elimination of Racial Discrimination, Concluding observations on the combined twenty-third and twenty-fourth periodic reports of Norway (2019)

er diskriminering ...».⁹ Det er enighet om at man ikke trenger å tilby identiske omsorgstilbud til alle barn, i alle aldre. Men det er *ikke* enighet om at det er lovlig å trekke ut én bestemt gruppe barn og gi dem et kvalitativt dårligere tilbud. Dessuten er det en manglende vurdering av eventuell diskriminering mellom ungdom i aldersgruppen 15 til 18 år uten omsorgspersoner, man kan ikke bare sammenligne omsorgstilbudet for enslige mindreårige asylsøkere over og under 15 år.

Fortsatt dårligere omsorgstilbud til enslige mindreårige mellom 15 og 18 år

Omsorgstilbudet til enslige mindreårige mellom 15 og 18 år har lenge vært gjenstand for sterk kritikk. Som vist til ovenfor har blant andre FNs barnekomité, menneskerettighetskomité og torturkomité kritisert Norge for å ivareta barna for dårlig.¹⁰ Den klare anbefalingen fra en rekke nasjonale og internasjonale organisasjoner, komiteer og relevante forskningsmiljøer er at omsorgstilbudet styrkes.

Departementet foreslår nå at UDIs ansvar for omsorgen for enslige, mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år som bor i mottak lovfestes. Departementet foreslår videre at innholdet i omsorgsansvaret for enslige, mindreårige asylsøkere i mottak reguleres i forskrift.

Departementet skriver at «*Dagens nivå på den omsorgen som utøves og gjeldende standard på mottakene opprettholdes. Forslaget her innebærer følgelig ikke en nivåheving på det tilbudet som skal gis enslige, mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år i mottak.*»

Forslaget innebærer i all hovedsak en videreføring av dagens praksis. Det betyr et fortsatt dårligere omsorgstilbud til enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år enn andre barn under offentlig omsorg i Norge, eksempelvis når det gjelder normen på kvaliteten til omsorgen, krav til bemanning og kompetanse og tilsyn. Redd Barna mener at forslaget til endring i utlendingsloven og forskriften vil føre til en videreføring av en forskjellsbehandling av en gruppe barn i strid med FNs Barnekonvensjon.

Diskriminering i strid med FNs barnekonvensjon

Barn som har flyktet alene til Norge er først og fremst barn og har gjennom FNs barnekonvensjon rett til omsorg og beskyttelse på lik linje med alle andre barn i Norge.

Som departementet viser til omhandler barnekonvensjonen artikkel 20 barn som er midlertidig eller permanent fratatt sitt familiemiljø. Disse barna skal sikres alternativ omsorg. Slik omsorg kan f.eks. omfatte plassering i fosterhjem, Kafala etter islamsk lov, adopsjon eller, om nødvendig, plassering i institusjon egnet for omsorg for barn. Når mulige løsninger overveies, skal det tas tilbørlig hensyn til ønskeligheten av kontinuitet i barnets oppdragelse og til barnets etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn. Artikkel 22 forplikter Norge til å gi beskyttelse til barn som søker flyktningstatus, og det ikke er mulig å finne foreldre eller andre familiemedlemmer: «Dersom det ikke er mulig å finne foreldre eller andre familiemedlemmer, skal barnet gis samme beskyttelse som ethvert annet barn som av en eller annen grunn permanent eller midlertidig er berøvet sitt familiemiljø, som fastsatt i denne konvensjonen.»

⁹ Høringsnotatets s. 6

¹⁰ FNs Barnerettighetskomité (2018). *Concluding observations on the combined 5th and 6th periodic reports of Norway*, FNs Menneskerettskomité (2018), *Concluding observations (2018) CCPR/C/NOR/CO/7* og FNs Torturkomité (2018) *Concluding observations (2018) CAT/C/NOR/CO/8*.

Som departementet selv peker på har barn et særskilt diskrimineringsvern i barnekonvensjonen artikkel 2. I sin generelle kommentar om enslige mindreårige asylsøkere uttaler FNs barnekomite følgende om barnas diskrimineringsvern:

*“The principle of non-discrimination, in all its facets, applies in respect to all dealings with separated and unaccompanied children. In particular, it prohibits any discrimination on the basis of the status of a child as being unaccompanied or separated, or as being a refugee, asylum-seeker or migrant”*¹¹.

Redd Barna mener at dette er en klar konvensjonstolkning, som derfor skal tillegges betydelig vekt, jf. nyere praksis fra Høyesterett.¹²

Barnekomiteen sier videre at artikkel 2 tillater differensiert tilbud tilpasset ulike beskyttelsesbehov. Ut fra sammenhengen er det naturlig å forstå dette slik at komiteen mener at artikkel 2 ikke skal være til hinder for å gi enkelte grupper med spesielle behov et tilpasset tilbud. Dette vil, slik Redd Barna ser det, likevel ikke gi grunnlag for å gi enkelte grupper et kvalitativt dårligere tilbud enn andre, uten at det finnes et saklig og rimelig grunnlag for dette. Barnekonvensjonen artikkel 22 forplikter staten til å gi alle enslige mindreårige asylsøkere et likeverdig alternativt omsorgstilbud som øvrige barnevernsbarn. Barns behov for nødvendig omsorg er helt sentralt i det verdigrunnlaget barnekonvensjonen baserer seg på. Det skal derfor sterke argumenter til for at forskjellsbehandling til barns ugunst er rettmessig etter konvensjonen. Nasjonal institusjon for menneskerettigheter har gjort en gjennomgang av omsorgstilbudet i lys av Norges forpliktelser i barnekonvensjonen og konkluderte med at det alternative omsorgstilbudet som gis enslige mindreårige asylsøkere på mottak, ikke er likeverdig med det alternative omsorgstilbudet som tilbys enslige mindreårige asylsøkere under 15 år, og øvrige barnevernsbarn, og mener at forskjellsbehandlingen er i strid med barnekonvensjonens bestemmelser. Nasjonal institusjon for menneskerettigheter stilte også spørsmål ved om forskjellsbehandlingen er i strid med Grunnloven § 98 jf. § 104¹³.

Redd Barna mener at forskjellsbehandlingen av enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år ikke er saklig begrunnet i høringsnotatet. Vi vil videre utdype dette under.

Forskjellsbehandlingen er ikke faglig fundert

Det anføres i høringsnotatet at omsorgstilbudet til enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år er alderstilpasset og at departementet mener det ikke er diskriminering å bruke flere ressurser på de yngste barna, så lenge alle enslige, mindreårige asylsøkere gis et tilstrekkelig omsorgstilbud ut fra alder.

Redd Barna er enig i at det er viktig å tilpasse omsorgstilbudet til barnets behov. At omsorgstilbudet er alderstilpasset er imidlertid ikke faglig begrunnet i høringsnotatet. Det er heller ikke begrunnet i høringsnotatet hvorfor departementet mener at det er riktig å skille på omsorgstilbudet til enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år og andre ungdom på samme alder under barnevernets omsorg.

Det har blitt publisert en rekke forskningsrapporter om situasjonen til enslige mindreårige på mottak de siste årene. Redd Barna mener det er problematisk at departementet ikke viser til disse forskningsrapportene og

¹¹ The Committee on the Rights of the Child, General Comment no. 6, Treatment of unaccompanied and separated children outside their country of origin (2005) pkt. 18.

¹² HR-2018-2096-A

¹³ Nasjonal institusjon for menneskerettigheter (2016) Temarapport 2016 – Omsorg for enslige mindreårige asylsøkere <https://www.nhri.no/2017/temarapport-2016-omsorg-enslige-mindrearige-asylsokere/>

denne kunnskapen i høringsnotatet. Vi ber departementet om å ta med seg den beste kunnskapen og dokumentasjonen som foreligger i arbeidet med forslaget.

Omsorgstilbudet er ikke forsvarlig

Forskningen som foreligger støtter ikke oppunder at omsorgstilbudet er alderstilpasset. Tvert imot er forskningen entydig på at forholdene ikke i tilstrekkelig grad møter barnas behov, og anbefaler at omsorgstilbudet må styrkes.¹⁴

FAOs rapport «Et trygt sted å vente» (2018) viser kritikkverdige forhold og at det er store forskjeller i den omsorgen som gis på mottakene¹⁵. Funnene tyder også på at enslige mindreårige ikke får god nok helsehjelp, og at enkelte mottak heller ikke i tilstrekkelig grad følger opp grunnleggende omsorgsfunksjoner som å sørge for at ungdommene får i seg tilstrekkelig mat eller legger til rette for nok søvn.

I Levekår for barn i asylsøkerfasen (2015) gjort på oppdrag av Barne- og likestillingsdepartementet og Justisdepartementet står det: «Våre data tyder på at rammevilkårene på mottak ikke er gode nok når det gjelder tilrettelegging for at ungdommene kan trives og finne ut av det å leve sammen». I rapporten står det at også ansatte på mottak er bekymret for manglende bemanning og oppfølging av de mindreårige. De erfarer at disse ungdommene trenger mye oppfølging for å klare seg i den nye hverdagen¹⁶. Rapporten konkluderer med at «overføring av ansvaret for bo- og oppfølgingstilbudet til barnevernet også for de eldre ungdommene vil i større grad sikre forsvarlig omsorg»¹⁷.

Omsorg er vel så viktig for enslige mindreårige mellom 15 og 18 år

Redd Barna mener videre det ikke er faglig støtte for å skille på omsorgen til enslige mindreårige over og under 15 år. Forskning viser at det er svært viktig å gi ungdom over 15 år god omsorg. I rapporten «Et trygt sted å vente» (2018) beskrives et «psykologfaglig rammeverk for omsorgsbehov hos ungdommer på flukt». Her kommer det fram det at menneskers hjerne er ikke ferdig utviklet før i midten av 20-årene. I løpet av tenåringsstiden foregår det store endringer i hvordan hjernen er koblet, noe som har konsekvenser for ungdommers evne til å planlegge, til å vurdere risiko og til å ta vare på seg selv. De trenger trygge rammer og ansvarlige voksne som kan hjelpe dem med å regulere adferd og sikre at deres grunnleggende behov blir dekket. Dette er viktig for alle ungdommer, men særlig for ungdommer som må forholde seg til fremmede regler og skikker på et nytt sted, og ikke minst i møte med en usikker fremtid.¹⁸ I rapporten står det videre at «tenåringer vil gjerne ha vanskeligheter med dømmekraft, planlegging, selvbevissthet, abstraksjon, impulskontroll og risikovurdering. Dette kan være særlig utfordrende om de utsettes for hardt press, stress og fravær av trygge rammer. Dette er en av flere grunner til at mottak for enslige mindreårige bør vektlegge trygge rammer og rutiner i sitt arbeid, og sette inn tiltak for å senke stressnivået for ungdommene. Videre kan

14 Valenta og Berg (2012), I velferdsstatens venterom- Mottakstilbudet for asylsøkere. Eide (2012) Psykososialt arbeid med enslige mindreårige flyktninger, Lidén (2013) Deloitte (2014) Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet Evaluering av omsorgsreformen for enslige mindreårige asylsøkere, Levekår i mottak for enslige mindreårige asylsøkere, Paulsen, Michelsen, Brochmann (2015) barnevernets arbeid med barn i asylsøkerfasen, NTNU Samfunnsforskning, Berg, Tronstad (2015) Levekår for barn i asylsøkerfasen, NTNU Samfunnsforskning; Garvik, Paulsen og Berg (2016) Barnevernets rolle i bosetting og oppfølging av enslige mindreårige flyktninger, NTNU Samfunnsforskning; Berg mfl (2018) Kunnskapsoppsummering om enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger, NTNU Samfunnsforskning Sønsterudbråten S., Tyldum G., Raundalen M. (2018), Et trygt sted å vente. Omsorgspraksiser på asylmottak for enslige mindreårige, Fafo-rapport 2018:05. Oslo: UDI

15 Sønsterudbråten S., Tyldum G., Raundalen M. (2018), Et trygt sted å vente. Omsorgspraksiser på asylmottak for enslige mindreårige, Fafo-rapport 2018:05. Oslo: UDI

16 Berg, Tronstad (2015) Levekår for barn i asylsøkerfasen, NTNU Samfunnsforskning, s 137

17 Ibid s 150

18 FAO-rapporten Et trygt sted å vente, s 27

ungdom ha vanskeligheter med å planlegge og ha økt risikoadferd. De har mer enn voksne behov for å bli passet på og for veiledning for å gjøre veloverveide valg.»

Forskning viser også at dersom tilbudet i den første fasen i Norge ikke er av tilstrekkelig kvalitet, vil det kunne medføre en forlengelse over tid av de vanskene barna bærer med seg, og det vil også forringe deres psykiske helse, trivsel, utvikling. Enslige mindreårige asylsøkere sliter ofte med psykiske vansker, både ved ankomst til Norge, og også flere år senere.¹⁹ Flere av vanskene kunne ha vært forebygget og hjulpet gjennom et bedre oppfølgingstilbud til barna i en tidlig fase, som i asylsøkerperioden. Tilbudet barna får i asylsøkerfasen er av avgjørende betydning med hensyn til psykisk helse, trivsel, utvikling og integrering i en ny hverdag. Det kan hindre videre skjervutvikling og motvirke utviklingen av alvorlige psykiske vansker og barnas videre tillit til omsorgstjenestene.

I tillegg mener Redd Barna at politiske innstramminger innført de siste årene gir økt grunn til å styrke omsorgstilbudet til denne gruppen barn. Fjerning av rimelighetsvilkåret i internfluktvurderingen i 2016 førte til at en større andel enslige mindreårige får tidsbegrenset opphold i Norge frem til de fyller 18 år.²⁰ En av konsekvensene er at barna blir boende i mottak over lengre tid, opptil flere år. Tidsbegrenset oppholdstillatelser har også ført til at ungdommene lever med større usikkerhet og frykt for fremtiden noe som påvirker barna psykisk helse negativt. Nesten halvparten av de unge som har fått midlertidig opphold har forsvunnet fra norske mottak og lagt ut på ny flukt.²¹ Lengre botid på mottak gir i seg selv økt grunn til å styrke omsorgstilbudet til barna. I tillegg betyr usikkerheten og uforutsigbarheten som de mindreårige lever med behov for bedre oppfølging, ivaretagelse og omsorg.

En gruppe barn som trenger mer, ikke mindre omsorg

Enslige mindreårige blir også forskjellsbehandlet i forhold til andre barn på samme alder. Redd Barna mener det heller ikke er noen gode argumenter for denne forskjellsbehandlingen. Enslige mindreårige asylsøkere er tvert imot en gruppe barn som ofte trenger mer, ikke mindre omsorg enn andre barn. Mange har opplevd grusomme hendelser i hjemlandet eller på flukten til Norge. Mange har flyktet fra land preget av væpnet konflikt eller annen organisert vold og har i varierende grad opplevd tap, sorg, vold, overgrep og andre traumatiserende opplevelser.²² De er uten sine foreldres umiddelbare omsorg, veiledning og beskyttelse. De er i fremmed land med fremmed språk, kultur, tradisjoner mat m.m.

I en levekårsstudie fra 2015 kommer det fram at enslige mindreårige på mottak lever i stor usikkerhet. Usikkerhet preger de fleste situasjoner i hverdagen – både på dagtid og nattetid. De beskriver hvordan

¹⁹ Tine Jensen m.fl (2019): Enslige mindreårige asylsøkere: Kartlegging av traumeerfaringer og psykisk helse. NKVTS og UiO. <https://www.nkvts.no/prosjekt/enslige-mindrearige-asylsokere-kartlegging-av-traumeerfaringer-og-psykisk-helse/>

²⁰ NOAS, Redd Barna, FO (2017) En gjennomgang av midlertidig opphold til enslige mindreårige, tilgjengelig https://www.noas.no/wp-content/uploads/2017/10/EMA-notat_web.pdf

²¹ Ibid

²² Skårdalsmo og Jensen: Unaccompanied refugee minors' early life narratives of physical abuse from caregivers and teachers in their home countries. Child Abuse and Neglect, 23. august 2015, doi: 10.1016/j.chiabu.2015.08.003 og Jensen, T. K., Fjermestad, K. W., Fjermestad, K., Granly, L., & Wilhelmsen, N. (2013). Stressful Life Experiences and Mental Health Problems among Unaccompanied Asylumseeking Children. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*.

usikkerheten gjør det vanskelig å sove, de har mareritt og de bekymrer seg mye. Studiet viser også klart at det er på dette punktet asylbarna skiller seg mest ut sammenlignet med andre barn.²³

Forskning gjort ved Folkehelseinstituttet (2011)²⁴ og NKVTS (2013) viser at enslige mindreårige flyktninger har mer psykiske plager enn andre ungdommer i Norge, både med og uten innvandrerbakgrunn. Studier viser at langt over halvparten av asylsøkere plages av ulike former for psykiske lidelser, hvor posttraumatisk stress og depresjon er de hyppigste forekommende psykiske plagene.

De siste årene er det også publisert en rekke artikler i ulike internasjonale tidsskrift innen psykologi og psykiatri (Huemer mfl, 2009; Jensen mfl, 2013, 2014; Jakobsen mfl, 2014; Vervliet mfl, 2014; Keles mfl, 2016, 2017, 2018; Ramel mfl, 2015). Et gjennomgående tema i artiklene er at enslige mindreårige er en risikogruppe for utvikling av psykiske helseproblemer og er overrepresentert når det gjelder både posttraumatisk stresslidelse (PTSD), depresjon og angstlidelser. Traumatiske opplevelser før, under og etter flukten er sentrale forklaringsfaktorer.²⁵

Enslige mindreårige asylsøkere er også en gruppe barn som er sårbar for utnyttelse og overgrep. En undersøkelse av Redd Barna fra 2017²⁶ fant at barn i mottakssystemet er særlig sårbare for å bli utsatt for vold og overgrep, både på grunn av hva de allerede har opplevd i hjemlandet eller på flukt, og på grunn av bo- og omsorgssituasjonen deres på mottak. Rapporten konkluderte med at et styrket barnevernfaglig ansvar for denne gruppe vil kunne sikre større grad av oppfølging og beskyttelse mot utnyttelse i ulike former.

Redd Barna mener derfor at en videreføring av dagens omsorgsnivå på ingen måte kan sies å utgjøre et forsvarlig og «alderstilpasset omsorg». Det er snakk om et vesentlig dårligere tilbud enn hva andre barn gis uten at dette er rimelig og saklig begrunnet. Tvert om foreslår departementet en videreføres en forskjellsbehandling av barn mot bedre viten, til tross for at det er bredt dokumentert at omsorgstilbudet ikke er godt nok, og til tross for faglige råd og kunnskap tydelig viser at omsorgstilbudet ikke er tilpasset barnas behov. Vi viser til vår vurdering av at dette utgjør en usaklig diskriminering, i konflikt med FNs barnekonvensjon.

Intensjonen var at også omsorgen for enslige mindreårige mellom 15 og 18 år skulle overføres til barnevernet

Vi ønsker også å påpeke at skillet i omsorgstilbudet til enslige mindreårige mellom 15 og 18 år opprinnelig ikke var begrunnet med at det skulle *alders tilpasses*, men med økonomiske hensyn. Da omsorgsansvaret for enslige mindreårige under 15 år ble overført til barnevernet i 2007 var nemlig regjeringens intensjon at også omsorgsansvaret for enslige mindreårige over 15 år skulle overføres til barnevernet i løpet av 2009.²⁷ I den politiske plattformen til Stoltenberg II fremgikk det at regjeringen fremdeles har som mål å gjennomføre overføring av omsorgsansvaret for enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år til barnevernet, men at

²³ Levekår for barn i asylsøkerfasen, NTNU Samfunnsforskning; Garvik, Paulsen og Berg (2016) Barnevernets rolle i bosetting og oppfølging av enslige mindreårige flyktninger, NTNU Samfunnsforskning

²⁴ Oppedal, Jensen, Seglem, Haukeland (2011) Psykisk helse, mestring og sosial integrasjon blant ungdom som kom til Norge som Enslige Mindreårige Asylsøker, Folkehelseinstituttet; Enslige mindreårige asylsøkere: Jensen mfl. (2013) Enslige mindreårige asylsøkere: Kartlegging av traumeerfaringer og psykisk helse, NKVTS

²⁵ NTNU Samfunnsforskning; Berg mfl (2018) Kunnskapsoppsummering om enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger

²⁶ Brunje (2017) Kartlegging av rammene for barns beskyttelse mot vold og seksuelle overgrep på asylmottak, Redd Barna

²⁷ Politisk plattform for flertallsregjeringen, Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet 2005-2009, Soria Moria I, side 71

det ville bli utsatt på grunn av ressursituasjonen i barnevernet.²⁸ Det er med andre ord ikke et skille som har bakgrunn i barnefaglige vurderinger.

Derimot var vurderingen den gang at den beste løsningen var å overføre omsorgsansvaret til barnevernet. I Ot.prp. nr. 28 (2007-2008) Om lov om endringer i lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester mv. (omsorgen for enslige mindreårige asylsøkere inntil bosetting eller retur)²⁹ skrev departementet: «Etter departementets syn hører forslaget til nytt kapittel naturlig hjemme i barnevernloven. Ved å innføre de nye bestemmelsene i denne loven blir det dessuten helt klart at dagens barnevernlov gjelder for enslige mindreårige asylsøkere, med de særlige bestemmelser som foreslås for ivaretagelse av disse barna i den første fasen etter at de har ankommet landet». Videre skrev departementet at «det er etter departementets syn viktig å sikre at enslige mindreårige asylsøkere får et likeverdig omsorgstilbud ved omsorgssenteret som det andre barn som ivaretas av barnevernet får etter dagens bestemmelser i barnevernloven. Departementet foreslår derfor at de rettslige rammene for senteret skal være de samme som for de ordinære barneverninstitusjonene. Det vil si at dagens bestemmelser for barneverninstitusjoner hva gjelder beboernes rettigheter, tilsyn, kvalitetskrav og godkjenning av private og kommunale aktører, gis tilsvarende anvendelse for omsorgssentrene».

Omsorgstilbudet bør tilpasses det enkelte barns behov

Redd Barna er enig med departementet i at det er viktig å tilpasse omsorgstilbudet til barnets behov, men vi mener at det må være det enkelte barns behov som avgjør hvilken omsorg som skal gis, ikke antakelser om hva en barnegruppe generelt trenger. Redd Barna ser uansett ingen grunn til at det er nødvendig at omsorgsansvaret må ligge hos UDI for at det skulle kunne tilpasses barnas behov, og ikke hos barnevernet på lik linje med andre barn. Redd Barna mener at omsorgstilbudet for enslige mindreårige mellom 15 og 18 år kan tilpasses barnets behov under barnevernsloven. Verken enslige mindreårige eller andre barn i barnevernets omsorg er en homogen gruppe, og det er viktig at omsorgstilbudet tilpasses den enkeltes behov og ressurser. Slik er det allerede i dag, det finnes mange ulike tilbud innenfor barnevernet. Etter barnevernloven skal man tilpasse tiltak etter kapittel 4 til det enkelte barns behov og ressurser, basert på en individuell vurdering av barnets beste.

Omsorgsansvaret bør i stedet overføres til barnevernet

Redd Barna har gjentatte ganger anbefalt at omsorgstilbudet til enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år i stedet bør overføres til barnevernet og reguleres i barnevernloven på lik linje med andre barn under offentlig omsorg i Norge.

Lov om Barneverntjenester gjelder for alle barn i Norge jfr. lovens § 1-2. Loven gjelder altså for alle barn som oppholder seg i landet, uavhengig av oppholdsstatus. Loven og tilsvarende forskrifter har sin bakgrunn i en betydelig kunnskapsstatus omkring hvilke forhold som er av vesentlig betydning for oppvekstsituasjonen til barn som er uten omsorgspersoner. Reglene målbærer således en minstestandard for forsvarlig offentlig omsorg, enten det er behov for kortvarig eller langvarig ivaretagelse.

²⁸ Politisk Plattform for flertallregjeringen, Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, og Senterpartiet 2009-2013, Soria Moria II https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/smk/vedlegg/2009/ny_politisk_plattform_2009-2013.pdf, side 73

²⁹ Ot.prop.nr. 28 (2007-2008); Ot.prop.nr. 28 (2007-2008), Om lov om endringer i lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester mv. (Omsorgen for enslige mindreårige asylsøkere inntil bosetting eller retur)

Dersom tilbudet reguleres i barnevernloven vil de rettslige rammene for tilbudet være de samme som for de ordinære barneverninstitusjonene, inkludert bestemmelsene for tilsyn, kvalitetskrav og godkjenning av private og kommunale aktører. Videre mener vi at å regulere omsorgstilbudet i barnevernloven vil kunne bidra til å sikre et tydelig ansvarsforhold og vil påvirke tilnærmingen til de enslige mindreårige i sin helhet.

Barnevernet har allerede omfattende kompetanse med å jobbe med barn som har vært utsatt for vanskelige livssituasjoner. Barnevernet har også spesifikk kunnskap fra å ivareta enslige mindreårige ettersom barnevernet i over ti år har hatt omsorgsansvaret for enslige mindreårige under 15 år. Omsorgstilbudet til enslige mindreårige under 15 år ble i 2014 evaluert.³⁰ Evalueringen konkluderer med at det har vært positivt å overføre omsorgsansvaret til barnevernet for denne gruppen barn, og at barna i all hovedsak opplever det som trygt og godt å bo på omsorgssenteret.³¹ Det anbefales i evalueringen at barnevernets ansvar utvides til å også gjelde enslige mindreårige over 15 år.

Videre er det Redd Barnas syn at det kan være en styrke for barnevernet. Da vil det bli et bredere kompetansenettverk i barnevernet som vil være positivt både for ansatte og barna. At ansvaret for denne gruppen ikke forblir spredt på flere sektormyndigheter vurderes også å kunne bidra til mer koordinert og samordnede tjenester, samt at sårbar og kritisk kompetanse på enslige mindreårige ikke forvitrer når ankomsttall er lave.

Kommentarer til de foreslåtte lov- og forskriftsendringene

Under vil vi kommentere noen av de foreslåtte lov- og forskriftsendringene.

Forsvarlig omsorg

Departementet foreslår at det inntas en bestemmelse i utlendingsforskriften som regelfester dagens standard og gjeldende krav til forsvarlig omsorg.

I høringsnotatet kommer det frem at kravet til forsvarlighet må ses i sammenheng med andre krav som stilles til mottakene. Det presiseres at kravet innholdsmessig er likt det som i dag følger av UDIs rundskriv og kontrakter med driftsoperatørene om drift av mottakene.

Sammenlignes forsvarlighetskravet med barnevernlovens forsvarlighetskrav gir barnevernloven i mye større grad et innhold til dette, da loven og forskrifter i mye større grad stiller krav til innholdet, videre er det hjemlet et krav om barnets beste, retten til å bli hørt og forsvarlighetskravet utvikles i stadighet gjennom blant annet av fylkesmannens tilsyn. Videre stiller barnevernloven med forskrifter en rekke krav til for eksempel omsorgssentrene/barnevernsinstitusjonenes standarder, som igjen må ses i lys av et krav til forsvarlighet.

Videre vil vi igjen påpeke at vi mener med bakgrunn i senere års forskningsrapporter³² at dagens standard ikke er et forsvarlig omsorgstilbud.

³⁰ Deloitte (2014) Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet Evaluering av omsorgsreformen for enslige mindreårige asylsøkere

³¹ Deloitte (2014) Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet Evaluering av omsorgsreformen for enslige mindreårige asylsøkere. NTNU Samfunnsforskning, Berg, Tronstad (2015) Levekår for barn i asylsøkerfasen, NTNU Samfunnsforskning.

³² Valenta og Berg (2012), I velferdsstatens venterom- Mottakstilbudet for asylsøkere. Eide (2012) Psykososialt arbeid med enslige mindreårige flyktninger, Lidén (2013) Deloitte (2014) Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet Evaluering av omsorgsreformen for enslige mindreårige asylsøkere, Levekår i mottak for enslige mindreårige asylsøkere, Paulsen, Michelsen, Brochmann (2015) barnevernets arbeid med barn i asylsøkerfasen, NTNU Samfunnsforskning, Berg, Tronstad (2015) Levekår for barn i asylsøkerfasen, NTNU Samfunnsforskning; Garvik, Paulsen og Berg (2016) Barnevernets rolle i bosetting og oppfølging av enslige mindreårige flyktninger, NTNU Samfunnsforskning; Berg mfl (2018) Kunnskapsoppsummering om enslige

Mottakenes utforming

Departementet foreslår at det inntas en bestemmelse i utlendingsforskriften som slår fast at mottakene skal være utformet for å utføre mottakets oppgaver sett hen til målgruppen. Videre fremkommer det av høringsnotatet at det kan legges til grunn et enkelt, men akseptabelt tilbud. Kravet til et enkelt, men akseptabelt innkvarteringstilbud gjelder tilsvarende for andre ordinære mottak, men UDI praktiserer i dag meningsinnholdet i kravet slik at det stilles strengere krav til bemanning og fellesarealer i mottak for enslige mindreårige enn til andre ordinære mottak.

Redd Barna mener det er sårbart at kravene til mottakenes utforming er avhengig av at UDI praktiserer meningsinnholdet i kravet til mottakene strengere for barn i mottak. Vi mener det er en risiko for at det i større grad vektlegger driftshensyn enn barnas behov.

Redd Barna mener kravene til mottakenes utforming bør komme tydeligere frem av forskriften, og at de må harmonisere med krav som stilles til omsorgssentre og barnevernsinstitusjoner.

Bemanning

Departementet foreslår å forskriftsfeste et krav om at mottaket til enhver tid skal ha en bemanning som gjør mottaket i stand til å utøve omsorgen i samsvar med det som ellers er regulert i forskriften.

Departementet foreslår ikke å definere spesifikke kompetansekrav, eller å kreve at en viss andel av de ansatte skal ha en bestemt utdanning eller bakgrunn.

Som det fremkommer av høringsnotatet er det klare forskjeller mellom bemanning på mottak for enslige mindreårige og omsorgssentre og andre barnevernsinstitusjoner. Det står i høringsnotatet at bemanningsgraden i mottak for enslige, mindreårige asylsøkere er for tiden på om lag 0,65 årsverk pr. plass. Til sammenligning er det på omsorgssentre for enslige mindreårige under 15 år en bemanningsnorm på gjennomsnitt 2 årsverk per barn.³³ Når det gjelder kompetansekrav, innebærer gjeldende rundskriv at mottak for enslige mindreårige som et minimum skal ha én fagansvarlig med relevant barnefaglig utdanning på høyskolenivå. Ved godkjenning av private barnevernsinstitusjoner og kvalitetssikring av statlige barnevernsinstitusjoner, er det en fast etablert praksis at opp mot 50 % av de ansatte skal ha sosialfaglig/barnevernfaglig utdanning.

Forskning viser at dette ikke er tilstrekkelig for å ivareta disse barnas sammensatte behov. Eksempelvis viser rapporten «Levekår for barn i asylsøkerfasen»³⁴ at 91% av barna under 15 år som bor på omsorgssentre oppgir at de føler seg trygge, kontra 50 % av barna over 15 år som bor på mottak hvor UDI har ansvaret. Det kommer frem i rapporten at forskjellen på voksentetthet er en hovedårsak til dette.

Redd Barna mener at strengere krav til mottakenes utforming, bemanning og kompetanse bør fremkomme tydeligere i forskrift til lov, og bør harmonisere med krav som stilles til øvrige barnevernsinstitusjoner.

mindreårige asylsøkere og flyktninger, NTNU Samfunnsforskning Sønsterudbråten S., Tyldum G., Raundalen M. (2018), Et trygt sted å vente. Omsorgspraksiser på asylmottak for enslige mindreårige, Fafo-rapport 2018:05. Oslo: UDI

33 Barne- og likestillingsdepartementet (2016) Forslag til ny lov om omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere (omsorgssenterloven)
34 Berg og Tronstad (2015) Levekår for barn i asylsøkerfasen, NTNU Samfunnsforskning

Medvirkning

Departementet forslår en bestemmelse om medvirkning i forskriften: «Den enslige mindreårige skal under sitt opphold i mottaket bli hørt og gis mulighet til medvirkning, herunder sikres deltakelse og innflytelse i daglige rutiner, aktivitetstilbud mv. Den enslige mindreåriges mening skal tillegges vekt etter alder og modenhet.» Det er positivt, men Redd Barna er kritisk til at bestemmelsen er formulert svakere enn i barnevernloven: «Alle barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, har rett til å medvirke i alle forhold som vedrører barnet etter denne loven. Barnet skal få tilstrekkelig og tilpasset informasjon og har rett til fritt å gi uttrykk for sine synspunkter. Barnet skal bli lyttet til, og barnets synspunkter skal vektlegges i samsvar med barnets alder og modenhet. Barn som barnevernet har overtatt omsorgen for, kan gis anledning til å ha med seg en person barnet har særlig tillit til. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om medvirkning og om tillitspersonens oppgaver og funksjon.»

Redd Barna savner en begrunnelse for hvorfor ordlyden i forslaget avviker fra barnevernlovens. Vi mener at når det gjelder barn i denne gruppen, så er nettopp «tilstrekkelig og tilpasset informasjon» helt avgjørende. Vi er kjent med at manglende tolking er et uttalt problem,³⁵ og uten at barnet forstår informasjon det blir gitt, herunder muligheten til å påvirke, så vil ikke denne retten blir realisert. Vi viser også til FNs barnekomite sin Generelle kommentar nr. 6, der det under punkt 25 slås fast at tolk skal tilbys der det er nødvendig, nettopp av denne grunn.³⁶

Vi mener først og fremst at retten til medvirkning bør utformes etter modell fra barnevernloven, subsidiært at man gjennom forskrift presiserer at ved behov, så er tolk en forutsetning for at barnet «sikres» deltakelse og innflytelse, jf. forslaget.

Kartlegging

Departementet foreslår at det fastsettes i utlendingsforskriften at det skal utføres en kartlegging av den enslige mindreåriges situasjon og behov, og det skal på denne bakgrunn utarbeides en tiltaksplan.

Redd Barna er positiv til at det stilles krav om at barnas situasjon og behov skal kartlegges, og at det på denne bakgrunn skal utarbeides en tiltaksplan som skal danne grunnlaget. Men vi savner imidlertid at det stilles krav til kartlegging med tanke på bosetting i samsvar med krav til kartlegging i barnevernloven §5A-6. Vi viser til at rapporten «Fra bosetting til voksenliv: Den kommunale tjenestekjeden for enslige mindreårige flyktninger» kommer det frem at kommunene generelt vurderer at kvaliteten på kartleggingsinformasjon er høyere for enslige mindreårige under 15 år enn for enslige mindreårige mellom 15 og 18 år.³⁷

Vi er også bekymret over at «Oppfølgingen skal tilpasses den enkelte enslige mindreåriges behov innenfor rammene av mottaksdriften.» Vi mener det må være det enkelte barns behov som skal være avgjørende for hvilken oppfølging det får.

Vi mener også at det bør være et system for godkjenning av disse oppfølgingsplanene, i tråd med hva som følger av barnevernloven. Videre vil vi igjen her fremheve at det er viktig med tilstrekkelig bemanning med

³⁵ Berg mfl (2018) Kunnskapsoppsummering om enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger, NTNU Samfunnsforskning, side 30

³⁶ The Committee on the Rights of the Child, General Comment no. 6, Treatment of unaccompanied and separated children outside their country of origin (2005)

³⁷ Liden mf. (2020) Fra bosetting til voksenliv: Den kommunale tjenestekjeden for enslige mindreårige flyktninger, Institutt for Samfunnsforskning

barnefaglig kompetanse for å kunne ha kapasitet og kunnskap til å gjennomføre gode kartlegginger.³⁸ Vi vil også her påpeke at god kartlegging forutsetter også aktiv deltakelse fra den enslige mindreårige selv, med bruk av profesjonelle tolker for å sikre kvalitet i arbeidet.³⁹

Sektoransvaret

Departementet foreslår å forskriftsfeste et krav om at UDI, og dermed mottakene, skal bidra til at den enslige mindreårige kan få nødvendig oppfølging fra andre sektormyndigheter.

Redd Barna mener det er viktig å sikre et bedre sektoransvar for å sikre et godt helhetlig ansvar for enslige mindreårige. Vi er godt kjent med at enslige mindreårige ikke alltid får den oppfølgingen og tjenestene de har behov og rett på. I Fafo rapporten «Et trygt sted å vente» ble det anbefalt en klargjøring av grenseoppgangene mellom UDI, psykiatri helsetjenestene og barnevern slik at det er tydelig hvem som har ansvar for ungdommer med slike behov. Vi mener imidlertid at overføring av omsorgsansvaret til barnevernet i større grad kan bidra til at barna får den oppfølgingen de har behov på av andre aktører. Vi viser til rapporten «Barnevernets ansvar for barn i asylsøkerfasen» som viser en tydelig tendens til at saker der det dreier seg om barn som søker asyl i mindre grad prioriteres fremfor andre saker. Gjennom denne studien fant de at noe av grunnen til nedprioritering handler om at enslige mindreårige først og fremst blir sett på som asylsøkere, noe som får konsekvenser for holdninger til hva disse barna trenger av omsorg og oppfølging. Rapporten konkluderer med at en overføring av omsorgsansvaret barnevernet vil bidra til et syn på barna som først og fremst barn og dermed at de får den oppfølgingen av barnevernet de har krav på.

Tilsyn

Departementet foreslår at det fastsettes i utlendingsforskriften at UDI skal foreta kontraktsoppfølging med driftsoperatørene for å påse at mottakstjenestene leveres. Redd Barna mener at denne ordningen ikke er tilstrekkelig fordi UDI da vil fungere som både oppdragsgiver og kvalitetssikrer, uten at det er noen eksterne instanser som kontrollerer kvaliteten på mottakene og den omsorgen som tilbys. Vi mener at et uavhengig tilsynsorgan i mye større grad vil kunne sikre at barnets rettsikkerhet ivaretas. Tilsynet bør gjennomføres av personer med barnefaglig kompetanse.

Vi vil påpeke at det i forarbeidene til kapittel 5A i barnevernloven presiseres det at mangelen på individuelt tilsyn av det enkelte barnet fra en uavhengig myndighet er med på å svekke barnets rettssikkerhet.

Redd Barna anbefaler at det stilles krav til uavhengig tilsyn ved omsorgen til enslige mindreårige mellom 15 og 18 år i tråd med Barnevernloven §5-7.

Ettervern

I forslaget gis det ikke en rett til ettervern til barna. Redd Barna erfarer at ungdommene ofte kommer i en svært vanskelig situasjon når de fyller 18 år. De flyttes gjerne til voksenmottak, og har ikke lenger rett til

³⁸ Ibid

³⁹ Garvik, Paulsen og Berg (2016) Barnevernets rolle i bosetting og oppfølging av enslige mindreårige flyktninger, NTNU Samfunnsforskning

verge/representant. Vi mener at hensynene som gjør seg gjeldende når man vurderer ettervern for andre barn, også gjelder her, men for mange av ungdommene med økt styrke. Et moment i vurderingen av om andre ungdommer skal få ettervern er om de har voksenpersoner til å bistå seg. Her er det ofte snakk om ungdom helt uten voksennettverk og med manglende kunnskap for hvordan man skal orientere seg i samfunnet.⁴⁰

Redd Barna mener barna må gis rett på ettervern på lik linje med andre barn i Norge under offentlig omsorg.

Avsluttende bemerkninger

Sammenfattende konkluderer Redd Barna med at vi ikke støtter forslaget til endringer i utlendingsloven og forskriften om omsorgsansvaret for enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år i mottak. Redd Barna mener forslaget vil videreføre en fortsatt usaklig forskjellsbehandling av enslige mindreårige mellom 15 og 18 år og andre barn under offentlig omsorg i strid med FNs Barnekonvensjon. Vi kan ikke se at det finnes gode argumenter for hvorfor enslige mindreårige mellom 15 og 18 år skal få et dårlige omsorgstilbud enn andre barn. Tvert imot viser forskning at omsorgstilbudet at omsorgstilbudet ikke møter barnas behov og bør strykes.

Vi ber departementet forkaste forslaget til endringer i utlendingsloven og forskriften om omsorgsansvaret for enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år i mottak. I stedet ber vi departementet følge opp anbefalingene fra FN slik Norge er forpliktet til, og sikre alle barn i Norge likeverdig omsorg. Og vi ber departementet om å anvende den dokumenterte kunnskapen som foreligger. Omsorgsansvaret for enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år bør i stedet overføres til barnevernet og reguleres i barnevernloven på lik linje med andre barn.

Med vennlig hilsen

Redd Barna

Thale Skybak

Seksjonsleder Norgesprogrammet

Camilla Engeset

spesialrådgiver barn på flukt

Sara Eline Grønvold

spesialrådgiver barns rettigheter

Brevet er elektronisk godkjent, derfor ingen signatur

⁴⁰ Garvik, Paulsen og Berg (2016) Barnevernets rolle i bosetting og oppfølging av enslige mindreårige flyktninger, NTNU Samfunnsforskning; Liden mf. (2020) Fra bosetting til voksenliv: Den kommunale tjenestekjeden for enslige mindreårige flyktninger, Institutt for Samfunnsforskning